

Силабус дисципліни «Податкова система»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ D1 · D71 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

D72 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Податкова система

Спеціальність: **D1** Облік і оподаткування · **071** Облік і оподаткування · **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Фаховий молодший бакалавр / Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері оподаткування та фінансів: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати податкові поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та короткі аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів із податкової практики. • аналізувати навчальну, статистичну та нормативно-правову інформацію у сфері оподаткування; • виділяти головне та узагальнювати результати; • планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; • коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; • брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності податкової системи України, її структури, функцій та ролі у формуванні доходів бюджету. Знання принципів побудови системи оподаткування відповідно до Податкового кодексу України, організаційно-правових засад адміністрування податків та зборів. Здатність аналізувати механізми справляння окремих податків і зборів: податку на прибуток підприємств, ПДФО, ПДВ, акцизного податку, місцевих податків та зборів. Знання спеціальних податкових режимів, міжнародного оподаткування та трансфертного ціноутворення. • оцінювати податкове навантаження суб'єктів господарювання; • визначати роль і функції податкової системи у державних фінансах; • характеризувати механізм справляння основних податків і зборів; • орієнтуватися в основах адміністрування та контролю за дотриманням податкового законодавства; • пояснювати вплив податкової політики на фінансово-господарську діяльність.	Результати навчання Пояснювати сутність податкових категорій та явищ: платник, об'єкт, база, ставка, пільги, податковий обов'язок, податковий борг, фіскальна функція. Аналізувати структуру та динаміку податкових надходжень до бюджетів різних рівнів. Характеризувати окремі податки та збори за елементами: платники, об'єкт, база, ставки, порядок нарахування та сплати; застосовувати методи розрахунку сум податків і зборів; визначати особливості оподаткування в умовах воєнного стану. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері оподаткування. • пояснювати економічний зміст податкових термінів; • аналізувати структуру і динаміку доходів зведеного бюджету України; • розраховувати суми основних загальнодержавних та місцевих податків; • застосовувати базові методи оцінки податкового навантаження; • використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих рішень у сфері оподаткування.
--	--	---

Теоретичні основи оподаткування та податкова система України

Тема 1.1

Економічна сутність податків і зборів.

Поняття податку, збору, обов'язкового платежу. Функції, принципи та класифікація податків. Елементи податку: платник, об'єкт, база, ставка, пільги, порядок сплати.

Тема 1.2

Податкова система та податкова політика

держави: поняття, принципи побудови, структура. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Податкова політика в умовах воєнного стану.

Тема 1.3

Податкове законодавство

України. Структура та ієрархія нормативно-правових актів. Податковий кодекс України як основне джерело податкового права: структура, основні положення, зміни та доповнення.

Тема 1.4

Адміністрування податків і зборів.

Поняття, принципи та органи адміністрування. Права та обов'язки платників і контролюючих органів. Податковий контроль, перевірки, відповідальність за порушення.

Загальнодержавні прямі податки

Тема 2.1

Податок на прибуток підприємств: платники, об'єкт, база оподаткування, ставки, порядок нарахування та сплати, звітність. Особливості оподаткування окремих видів операцій.

Тема 2.2

Податок на доходи фізичних осіб: платники, об'єкти, база, ставки, пільги. Порядок нарахування, утримання і сплати ПДФО. Декларування доходів громадян.

Тема 2.3

Військовий збір та єдиний соціальний внесок: поняття, платники, база нарахування, ставки, порядок сплати. Особливості в умовах воєнного стану та взаємозв'язок з ПДФО.

Тема 2.4

Рентна плата, екологічний податок та збори за спеціальне природокористування. Платники, об'єкти, бази, ставки. Роль ресурсних платежів у формуванні доходів бюджету.

Загальнодержавні непрямі податки та місцеві податки і збори

Тема 3.1

Податок на додану вартість (ПДВ): платники, об'єкт, база, ставки, порядок нарахування та сплати. Реєстрація платників ПДВ, податкова накладна, система електронного адміністрування ПДВ.

Тема 3.2

Акцизний податок: платники, підакцизні товари, об'єкти, ставки, особливості адміністрування. Акцизні марки та контроль за обігом підакцизних товарів.

Тема 3.3

Мито та митне оподаткування: поняття, види, функції. Митний тариф України, митна вартість, порядок нарахування та сплати мита. Роль митних платежів у системі оподаткування.

Тема 3.4

Місцеві податки і збори: податок на майно (нерухомість, транспорт, земля), єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування.

Спеціальні податкові режими та міжнародне оподаткування

Тема 4.1

Спрощена система оподаткування: єдиний податок — групи платників, умови застосування, ставки, порядок сплати та звітності. Переваги і недоліки спрощеної системи для різних суб'єктів господарювання.

Тема 4.2

Оподаткування фінансового сектора: банків, страхових компаній, небанківських фінансових установ. Особливості обчислення бази оподаткування податком на прибуток фінансових установ.

Тема 4.3

Міжнародне оподаткування: поняття подвійного оподаткування, конвенції про уникнення подвійного оподаткування. Трансфертне ціноутворення: поняття, контрольовані операції, методи визначення ринкових цін.

Тема 4.4

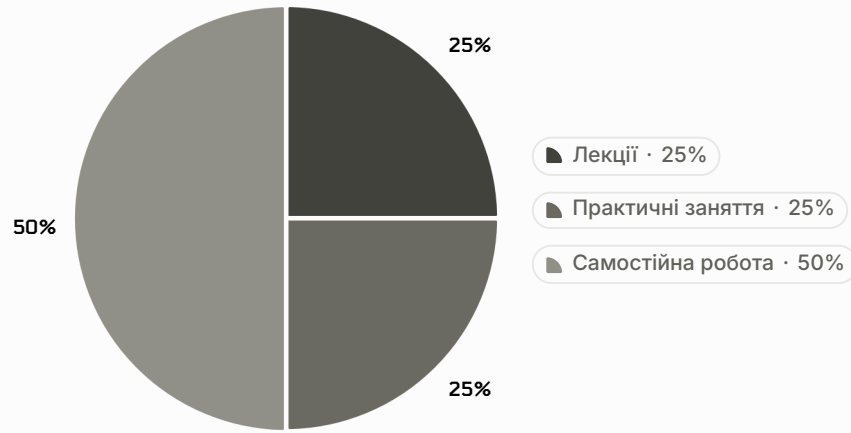
Податкове планування та оптимізація: законні методи мінімізації податкових зобов'язань. Податкові ризики, відповідальність за порушення. Тенденції реформування податкової системи України в контексті євроінтеграції.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Сутність та функції податків	2	2	4
	Тема 1.2 — Податкова система і політика	2	2	4
	Тема 1.3 — Податкове законодавство	2	2	4
	Тема 1.4 — Адміністрування податків	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Податок на прибуток	4	4	8
	Тема 2.2 — ПДФО	4	4	8
	Тема 2.3 — Військовий збір та ЄСВ	2	2	4
	Тема 2.4 — Рентна плата та екоподаток	2	2	4
Модуль 3	Тема 3.1 — ПДВ	4	4	8
	Тема 3.2 — Акцизний податок	2	2	4
	Тема 3.3 — Мито	2	2	4
	Тема 3.4 — Місцеві податки і збори	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Єдиний податок (спрощена система)	2	2	4
	Тема 4.2 — Оподаткування фінансового сектора	2	2	4
	Тема 4.3 — Міжнародне оподаткування	2	2	4
	Тема 4.4 — Податкове планування та реформи	2	2	4
Разом		38	38	68

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним (30 год. лекції, 30 год. практичні, 60 год. самостійна робота — у точній відповідності до навчального плану) і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою оподаткування.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з податкового законодавства
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок розрахунку податків, розв'язання задач
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з нормативною базою

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно працювати з Податковим кодексом та фаховими джерелами.

Самостійна робота студентів

Опрацювання законодавства та літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з податкової системи та оподаткування, Податковим кодексом України (з урахуванням змін, внесених у 2023–2025 рр.), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування категорій податкового права, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Державної податкової служби України (tax.gov.ua), Міністерства фінансів (mof.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Державної казначейської служби (treasury.gov.ua) та Рахункової палати (rp.gov.ua). Аналіз статистичних звітів щодо надходжень до бюджетів, порівняння показників у динаміці, пошук актуальної інформації про зміни в оподаткуванні для навчальних завдань.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення сум податків і зборів (ПДВ, ПДФО, податок на прибуток, єдиний податок); аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу податкового навантаження суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань реформування системи оподаткування. Очікуваний результат — уміння застосовувати норми Податкового кодексу, інтерпретувати результати та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач із розрахунку сум податків, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, ставок, об'єктів і баз оподаткування; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (визначення суми ПДВ, ПДФО, податку на прибуток, єдиного податку тощо). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплює теми відповідного змістовного модуля (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз механізму справляння конкретного податку). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та/або розрахункове завдання. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Податкова система» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері обліку, оподаткування та фінансів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню механізмів справляння податків, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати норми Податкового кодексу під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із податкової практики; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних ситуацій із практики оподаткування суб'єктів господарювання; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки з урахуванням норм ПК України.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення суми ПДВ, ПДФО, податку на прибуток, акцизного податку, єдиного та місцевих податків); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних проблем оподаткування в Україні (реформи, зміни ставок, спрощена система, оподаткування в умовах воєнного стану); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Податкового кодексу України, законів про внесення змін до ПК, підзаконних актів ДПС; формування навичок роботи з актуальною правовою базою у сфері оподаткування.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою (наприклад, порівняльний аналіз систем оподаткування країн ЄС); розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей щодо елементів конкретних податків.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальностей D1 «Облік і оподаткування», 071 та 072.		

Рекомендована література та ресурси

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами, внесеними у 2023–2025 pp.). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» від 10.10.2024 № 4015-IX. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 04.12.2024 № 4113-IX. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Крисоватий А. І., Десятнюк О. М. Податкова система : навчальний посібник. — Тернопіль : ТНЕУ, 2023.
5. Лисяк Л. В. Бюджетна та податкова система : підручник. — Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2023.
6. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
7. Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Бортник С. М., Ткаченко С. О. Фінанси підприємств : підручник. — 2-ге вид., допов. та перероб. — Харків : ХНУВС, 2022. — 292 с.
8. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
9. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
10. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
11. Чередніченко О. О., Мірзоєва Т. В., Степасюк Л. М., Томашевська О. А. Економіка розвитку : навч. посіб. — Київ : Компрінт, 2022. — 405 с.
12. Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І. Економіка та управління персоналом: курс магістра : навч. посіб. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.
13. Якименко І. Л., Петрашко Л. П. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.
14. Інформаційні листи ДПС України щодо змін у податковому законодавстві (2023–2025 pp.). — URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/informatsiyni-listi/>
15. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Верховної Ради України (бази законодавства). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Рахункової палати України. — URL: <https://rp.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
21. Державна служба статистики України (бюджетна та фіскальна статистика). — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс ДПС України (ЗІР). — URL: <https://zir.tax.gov.ua/>
23. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
24. Офіційний сайт Офісу великих платників податків ДПС України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
25. Офіційний сайт Рахункової палати України (звіти про виконання державного бюджету). — URL: <https://rp.gov.ua/>